

ON THE MOVE 7 – DISTRILOG

Handleiding voor de leerkracht

16 & 18 april 2024

Een initiatief van:

DISTRILOG

Sociaal Fonds voor de
Handel in Brandstoffen

SFTL FSTL

HET BEROEPENHUIS

A) VOOR DE BEROEPENRALLY

1) Warm je motor op! (20')

Quiz ter kennismaking

Doelen:

- interesse aanwakken & voorkennis activeren omtrent de transportsector
- kritisch nadenken over de invloed van transport op het milieu

2) Knelpuntberoepen: een onbegane route? (5')

Verbindoefening tussen beroepen en taken ter kennisverruiming

Doelen:

- verwoorden wat een knelpuntberoep is
- de passende taken verbinden met het bijhorende beroep

3) M/V op de juiste weg (10')

Leesoefening over genderneutraliteit

Doelen:

- vooroordelen en rolpatronen uitleggen
- aangeven dat je geslacht niet uitmaakt bij de keuze van een beroep

4) Talent on the move (10')

Reflectie over eigen talenten

Doelen:

- nadenken over welke talenten leerlingen van zichzelf kennen

5) ON THE MOVE (5')

Uitleg verloop ON THE MOVE + veiligheid

B) NA DE BEROEPENRALLY

1) Talent on the move (15')

Reflectie over eigen talenten

Doelen:

- nadenken over welke talenten leerlingen van zichzelf kennen + verwoorden
- uitleggen waarom deze talenten bij deze sector hoort

2) Internetoefening (15')

Vragen over de transportsector, beroepen, studierichtingen en talenten.

Doelen:

- Via Onderwijskiezer zoeken naar studierichtingen en beroepen
- Kritisch correcte informatie opzoeken op het internet

3) Evaluatie – gesprek + digitaal formulier invullen (20')

Evaluatiegesprek

C) EXTRA TIPS

A) VOOR DE BEROEPENRALLY

1. Warm je motor op!

Leerkracht:

Lees onderstaande tekst samen met de leerlingen.

We nemen op 16 of 18 april deel aan “ON THE MOVE”, waar we verschillende beroepen uit de **transport, logistiek en internationale handel** leren kennen.

Transport zit eigenlijk overal in onze leefwereld. Als persoon stap je op transportmiddelen, zoals de bus, de tram of de trein. Maar ook goederen worden vervoerd. Wij vinden volle winkelrekken maar normaal, zonder te beseffen wat daar allemaal aan vooraf gaat. Om de economie in onze wereld te begrijpen is het belangrijk die keten in beeld te brengen (de ‘supply chain’). Hoe komt bv. chocolade van een cacaoboon in Afrika tot een reep in onze winkels terecht?

Een woordje uitleg

Bij de **sector transport**, horen enerzijds beroepen die te maken hebben met het **transport van personen**, zoals een buschauffeur. En anderzijds beroepen die te maken hebben met het vervoeren of opslaan van **goederen**. Dan spreken we van **transport en logistiek**.

Daarbij denk je aan beroepen zoals een vrachtwagenchauffeur, die de goederen vervoert, of een Supply Chain Officer, die het vervoer organiseert en plant, of de binnenvaartkapitein, die via het water allerlei goederen transporteert.

Dat organiseren en plannen, noemen we logistiek. Simpel gezegd is **logistiek**: de juiste dingen, op de juiste tijd, op de juiste plaats, in de juiste hoeveelheden tegen minimale kosten laten vervoeren. Zo wordt **internationale handel** mogelijk.

Er gebeurt dus meer dan enkel producten van punt A naar punt Z brengen. Vaak wordt er ook hightech gebruikt via intelligente chips of online computertracing. De **modernste technieken** worden gebruikt om steeds beter in te spelen op klanten en de vragen van de markt. Denk maar aan het gebruik van drones. Ook ecologie speelt daarbij een rol.

De sector transport zorgt ervoor dat mensen en goederen veilig en tijdig op de juiste plaats terechtkomen en dit wereldwijd 24u op 24u.

Misschien weet je al meer dan je denkt over de transportsector!
We gaan dat testen in een quiz.

Leerkracht:

Verdeel de leerlingen in groepjes of laat ze individueel de quiz maken.

Gebruik de ppt om beeldmateriaal te hebben bij elke quizvraag.

Lees telkens een quizvraag voor en laat hen het antwoord noteren op hun werkblad.

Na elke vraag wordt deze klassikaal verbeterd.

Er staat ook ‘extra verduidelijking’ indien je de leerlingen nog meer informatie wil geven.

QUIZ: 'Warm je motor op'

1. Hoeveel manieren kan je bedenken om je als persoon te verplaatsen?

Mogelijke antwoorden: te voet, lopend, met de fiets, de elektrische fiets, de step, de brommer, het skateboard, de rolschaatsen, de auto, de taxi, de bus, de tram, de metro, de trein, een schip, een vliegtuig, een luchtballon, ...

2. Waarom kan het interessant zijn om voor een bus te kiezen?

Mogelijke antwoorden: vaste haltes en uren (De Lijn), goedkoper dan andere vervoermiddelen (vb. skireis met de bus i.p.v. met het vliegtuig), beter voor het milieu (beter dan iedereen met de auto), gezelliger,

3. Welke 5 manieren om grote hoeveelheden aan goederen te transporteren kennen jullie? (Vervoerswijzen)

Antwoord:

1. *per spoor (goederentrein)*
2. *over het water (zeeschip - binnenschip (= over rivieren en kanalen))*
3. *door de lucht (vrachtvliegtuig)*
4. *over de weg (vrachtwagen)*
5. *via pijpleidingen (bv. aardgas, chemische producten, water, ...)*

Voor- en nadelen van transport:

Het grote voordeel van internationale handel is dat we hier bij ons een grote rijkdom aan producten hebben (kiwi's, bananen, appelsienen, ananassen, maar ook auto's, kledij (vb. jeans), smartphones,...).

Bij de **keuze van transportmiddel** moet aan verschillende zaken gedacht worden: reisduur, prijs, milieu, volume, soort lading, afzetplaatsen, bereikbaarheid, ...

Kies dus de juiste transportmiddelen om de logistiek *sneller, goedkoper en veiliger* (minder beschadiging van goederen) te maken.

4. Welke vorm van transport kan het meeste gewicht aan, en welke de minste? Zet in volgorde: Lucht - Spoor - Binnenvaart - Weg - Zeevaart - Pijpleiding

Antwoord:

(Pijpleiding) - Zeevaart - Spoor - Binnenvaart - Lucht - Weg

Extra verduidelijking:

Pijpleidingen zijn beperkt in het (vloeibaar of gasvormig) materiaal dat ze kunnen aanleveren, maar mits goed onderhoud kunnen ze enorm veel gewicht transporteren. Dit is eigenlijk een categorie apart, omdat de massa steeds beweegt.

Zeeschepen kunnen het meeste tonnage aan.

Ondanks het feit dat vervoer over de weg het minste gewicht tegelijkertijd kan verplaatsen, gebeurt nog meer dan driekwart van alle vervoer op deze manier. Dit is omwille van de bereikbaarheid: veel bedrijven en distributiecentra liggen niet vlakbij een spoorweg, haven of luchthaven.

Ook het volume van de lading speelt een rol, want niet elk vervoersmiddel heeft dezelfde ruimte: dan is de volgorde zeevaart - spoor - binnenvaart - lucht - weg - (pijpleiding).

Daarnaast is transport over de weg vanaf 200 km dubbel zo duur als transport met de trein, en zelfs zo'n 5 keer duurder dan transport over het water.

Vaak wordt gebruik gemaakt van containers, omdat deze vlot van het ene transportmiddel op het andere kunnen worden overgeladen. Ze hebben precies de juiste maat en als voordeel dat er minder kans is op diefstal of beschadiging van goederen.

Vervoer via pijpleidingen komt slechts op beperkte schaal voor. Ze zijn milieuvriendelijk, duurzaam en betrouwbaar als transportmiddel. Van alle vervoerswijzen zijn pijpleidingen het beste op vlak van bv. geluidsoverlast en ruimtebeslag.

5. Symbolen:

Op sommige verpakkingen staan symbolen over hoe je de lading moet behandelen. Wat betekenen deze symbolen?

Antwoord:

Deze kant moet naar boven - de doos mag niet nat worden - de inhoud is breekbaar.

6. Hoe bereikt een product jou?

Stel dat je een chocoladereep koopt in de winkel, dan heeft die chocolade al een lange weg afgelegd om daar te geraken.

De eerste stap in het proces, is natuurlijk de grondstoffen verzamelen en verwerken (bv. cacaobonen) en transporteren naar een bedrijf (bv. Côte D'or in België) waar het product (bv. een chocoladereep) wordt gemaakt. Daarna wordt het product vervoerd en opgeslagen in een magazijn om daarna de weg af te leggen naar de ontvanger (bv. een supermarkt). Zet de foto's in chronologische volgorde.

E

F

G

H

Antwoord:

F

C

D

A

E

B

G

H

Extra verduidelijking:

Eerst plukken de cacaoboeren de rijpe vruchten en verwerken de bonen (1 - F). Ze sorteren en verpakken de gedroogde bonen (2 - C). Daarna worden ze met een schip getransporteerd naar een haven (3 - D), waar alles wordt opgeslagen in een magazijn of meteen overgeladen en vervoerd naar een bedrijf (4 - A). De cacaobonen worden verwerkt tot cacaomassa (5 - E) en nadien tot verschillende producten (6 - B). Deze uiteindelijke producten worden in een magazijn opgeslagen (7 - G) en nadien geleverd aan de winkels, waar de klant ze kan kopen (8 - H).

7. Transportopslag:

Goederen moeten soms opgeslagen worden in een magazijn. Dat gebeurt best op een veilige, snelle en handige manier (om later terug te transporteren). Hiervoor kan de lading op Europalletten worden gestockeerd.

Hoeveel gewicht kan een Europallet maximaal dragen?

- a) 500 kg
- b) 1000 kg
- c) 2000 kg

Antwoord:

Een niet-beschadigd Europallet kan maximaal 2000 kg dragen, als het gewicht gelijkmatig verdeeld is.

Extra verduidelijking:

Een Europallet is een standaardpallet dat in heel Europa wordt gebruikt en overal hetzelfde is. Als je dan producten levert in een bedrijf, krijg je lege Europalletten terug. Zo worden palletten geruild, zodat je bij het leveren geen tijd verliest met het pallet te recupereren.

Een Europallet kan je herkennen aan de steunblokken onderaan: daar staat 'EUR' op en de naam van de fabrikant. Er zijn specifieke eisen bij het maken, de EPAL-normen (EPAL staat voor European Pallet Association). De afmetingen zijn altijd 80 x 120 cm en de statiegeldwaarde is in heel Europa ongeveer 10 euro. Als een pallet beschadigd is verliest het zijn waarde.

Je kan goederen ook op andere manieren vervoeren, zoals in containers of in bulk. Dat laatste is transport van onverpakte ladingen, zoals bv. olie, zand, zout, cement, ...

8. Terminologie:

Er zijn bepaalde termen die eigen zijn aan de sector transport, logistiek en internationale handel.

Kan jij de volgende woorden verklaren?

Import - CMR - Multinational

Antwoord:

- **import (=invoer):**
kopen van goederen en diensten van het buitenland om in het binnenland te gebruiken of consumeren. Het omgekeerde is export (van binnen- naar buitenland).
- **CMR:**
is een internationale conventie bij grensoverschrijdend wegvervoer. De afkorting CMR staat voor Convention Relative au Contrat de Transport International de Marchandises par Route (Conventie voor het Internationaal Vervoer van Zaken over de Weg). Deze overeenkomst legt vast wie er verantwoordelijk is voor de goederen, dat is zeker van belang als er schade is aan de goederen bij aankomst.
- **multinational:**
een bedrijf dat in meerdere landen vestigingen heeft.

9. Infodocumenten:

Hoeveel ton zit er netto in deze container?

Antwoord:

28.230 kg = 28,230 ton.

Extra verduidelijking:

Voor het identificeren van containers bestaat er een uniek systeem, dat uit 2 delen bestaat.

- Het eerste deel is de **code van de eigenaar** (4 hoofdletters, waarvan de laatste altijd de U van unit is en een serienummer, waarvan het laatste cijfer - in een rechthoek - een controlenummer is),

- Het tweede is een **code voor de afmetingen en type container** (4 cijfers). De eerste 2 cijfers slaan op de afmetingen, de laatste 2 cijfers duiden het type container aan.

Tenslotte staat ook het gewicht op de containers, zowel bruto, tarra (het verschil tussen netto en bruto) als netto.

De 'lbs' staat voor 'Libra Pounds' - onder andere voor UK en USA (1 pond = 453,593 g).

De 'cu m' staat voor 'cubic meter'.

De 'cu ft' staat voor 'cubic foot' (1 kubieke voet = 0,02832 m³).

10. Transport, logistiek en internationale handel in Vlaanderen:

Deze sector is erg belangrijk voor de Vlaamse economie. Zo'n 200 000 werknemers in Vlaanderen hebben een job die te maken heeft met logistiek. Vlaanderen heeft dan ook veel troeven om een logistieke topregio te zijn: havens, treinverbindingen, autosnelwegen, luchthavens, maar ook goed opgeleide mensen die vaak meerdere talen kunnen.

Meer dan de helft van de Belgische export gaat naar onze buurlanden. Veel transport dat je ziet in Vlaanderen, maakt ook enkel een doortocht door ons land (transitverkeer).

(Zie ook het filmpje in de ppt, eventueel kijk je enkel de eerste minuut).

Kijk op de waterwegenkaart.

In welke 4 Vlaamse steden komt er intensieve binnenvaart voor?

Antwoord:

Antwerpen, Brugge, Gent, Hasselt.

Extra verduidelijking:

Binnen de interne markt van Europa hebben transport- en logistieke bedrijven toegang tot bijna 500 miljoen consumenten.

Een extra voordeel van Vlaanderen is dat we ongeveer 1400 km bevaarbare waterwegen hebben, wat 1 van de dichtste netten van rivieren en kanalen is ter wereld. (Deze vervoersmodus heeft nog een reservecapaciteit en kan dus een deel van de verkeerstoeename op onze wegen opvangen).

11. Aardrijkskunde:

In deze sector kom je eigenlijk de hele wereld tegen. In een bedrijf kunnen er ladingen liggen bestemd voor Antwerpen en Brussel, maar evengoed voor Estland, Brazilië of misschien wel Zuid-Afrika. Dit zie je dan ook terug in het verkeer. Op het kentekenplaat van vrachtwagens uit de Europese unie zal je symbool van de EU en de letter van het land waar dat de vrachtwagen afkomstig van is.

Van welke landen zijn de volgende afkortingen?

F, E, S, PL

Antwoord:

Frankrijk, Spanje, Zweden, Polen

12. Milieu:

Ook de sector transport, logistiek en internationale handel onderneemt acties om meer milieubewust te werken. Laten we hierbij eens het wegvervoer als voorbeeld nemen. In veel gevallen betekent milieubewuster meteen ook economisch beter. Denk bv. aan de verpakking, het vervoer, de duur en de snelheid van het transport.

Noem één aanpassing die gebruikt wordt om de sector transport en logistiek te verduurzamen.

Antwoord:

Er zijn meerdere zaken die gebeuren om het goederenvervoer zo efficiënt mogelijk te organiseren:

*1. Het is de **dispatcher of planner** in de firma die zoveel mogelijk **lading moet bundelen** (geen half geladen vrachtwagens laten rijden bv., maar verschillende bestellingen combineren om de energiekosten te beperken). Een waaier aan goederen van verschillende leveranciers in 1 vrachtwagen inplannen om af te leveren aan talrijke klanten noemt men **groupage**. Hij/zij kan dus de firma bijzonder veel tijd en geld besparen.*

*2. **Productdesign** afstemmen op de logistiek (aanpassen van de vorm en afmetingen van de vervoerde goederen. Bv. beter stapelbaar maken of meer geconcentreerd in kleinere of milieuvriendelijkere **verpakking**).*

*3. **Dagranddistributie** (om te voorkomen dat transport vastzit in het verkeer kan meer **tijdens de daluren** vervoerd worden, al moet dan wel flexibel met leveranciers en ontvangers worden afgestemd. **Communicatie tussen klanten en leveranciers** is belangrijk om de efficiëntie en duurzaamheid te verhogen).*

*4. **Co-modaliteit** (verschillende wijzen van transport op een evenwichtige manier integreren in de transportketen: wegvervoer is per ton/km vervuilender dan binnenvaart of spoorvervoer, dus kan bv. wegvervoer enkel gebruikt worden voor de 'last mile'. Ook **fietskoeriers** zijn een duurzaam en snel alternatief voor kleine bestelwagens).*

*5. **Distributielogistiek** (beter bekend als de 'last mile'), is vaak het meest vervuilende en duurste onderdeel van de logistieke keten. Vaak zijn klanten niet thuis, dus kan bv. gebruik gemaakt worden van **afhaalpunten**. Dankzij het internetshoppen wordt dit steeds belangrijker. Ook om het leeg terugrijden te vermijden, kan **retourtransport** van afval of*

verpakkingen of goederen die men toch niet wenst (zie E-commerce) hieraan gekoppeld worden).

6. **Afvallogistiek:** Hierbij wordt afval als grondstof verwerkt tot nieuwe andere grondstoffen (denk aan vb. gerecycleerd papier of het recyclen van houten meubels, plastics, glas, oude personenwagens, ...). Ophalen en transporteren van afval kan door afvalstromen te bundelen bv. in **afvalcontainers** en door **meer binnenvaart** te gebruiken.

7. **Gerichte opleidingen en trainingen voor**

- **Chauffeurs:** zo energiezuinig en duurzaam mogelijk rijden. Zo wordt ook de kans op ongevallen verkleind).

- **Dispatchers en expeditie:** het zijn elk in hun vak de architecten van het vervoer. De dispatcher doet dit met de vrachtwagen, terwijl de expeditie de hele logistieke keten moet maken en controleren. Een degelijke opleiding inzake documenten, wetgeving, goederenkennis, taalvaardigheid, plannen en organiseren, communicatief zijn is dan een must.

8. **Technologische aanpassingen aan voertuigen, containers, ...** (normen vanuit de EU voor bv. brandstofbesparende motoren, automatisch bandenvulstelsel, lichtere vrachtwagens, routeplanningssystemen, ... steeds meer ook het aerodynamisch maken van de volumes zodat ze bijvoorbeeld beter in een vliegtuig kunnen overgeladen worden. Ook bv. reefercontainers die gekoeld of verwarmd worden op water i.p.v. lucht zorgen voor minder brandstofverbruik.) Maar ook high-tech zeilen op vrachtschepen, efficiëntere zeevaartlijnen (wereldwijd), ...

9. **Distributiecentra duurzamer maken** (milieubewust opslaan: locatie van het magazijn, zonnepanelen, goede isolatie, regenwaterput, LED-verlichting, lichtsensoren en timers, ...)

13. Nachtwerk

Wat zijn de voordelen van nachtwerk? (bekijk de filmpjes)

<https://www.youtube.com/watch?v=MlwQM6GUMfE>;

https://www.youtube.com/watch?v=dg_FKiRrOa0

Antwoord:

Vrije tijd in het weekend, hoeft nooit te overnachten 's nachts want vertrekt om 18u, rustiger op de weg.

14. Drones in de logistiek

Wat zijn de voordelen van het gebruik van drones? (bekijk het filmpje)

<https://www.youtube.com/watch?v=wob3dJojb4U>

Antwoord:

Snellere levering, moeilijk bereikbare gebieden zijn wél bereikbaar, lagere CO2-uitstoot, automatisch bijhouden van inventaris en stock, kunnen 24/24 operationeel zijn.

2. Knelpuntberoepen: een onbegane route?

Leerkracht:

Los samen met de leerlingen onderstaande vragen op (de ppt biedt ook nog wat beeldmateriaal ivm knelpuntberoepen en gender) en laat hen de beroepen verbinden met de bijhorende taken. Verbeter achteraf klassikaal.

2.1. Heel wat transportberoepen zijn knelpuntberoepen. Wat is een knelpuntberoep?

Antwoord:

Knelpuntberoepen zijn beroepen waarvoor werkgevers het moeilijk hebben om voldoende geschikte kandidaten te vinden.

2.2. Als je een opleiding volgde in een knelpuntberoep, wat is dan jouw voordeel?

Antwoord:

Je vindt gemakkelijk werk. Je hebt een hoge werkzekerheid.

2.3. Verbind het beroep en de taken die hierbij horen.

Ga hiervoor naar onderstaande learning-app: <https://learningapps.org/view24105858>

Beroep	Taken
1. Chauffeur brandstoffenvervoer	A. - besturen van schip - onderhouden van schip - transport van passagiers of vracht
2. Planner	B. - klanten vriendelijk ontvangen - reizigers op een veilige manier vervoeren - stipt zijn en stressbestendig
3. Binnenvaartkapitein	C. - rekening houden met de beweging van vloeistoffen - aandacht voor veiligheid bij vervoer - technisch basisonderhoud van vrachtwagens uitvoeren
4. Buschauffeur	D. - lading beveiligen en goederen veilig laden en lossen - besturen van vrachtwagens - technisch basisonderhoud van vrachtwagens uitvoeren
5. Vrachtwagenchauffeur	E. - Veel talen spreken om transport te regelen - Routes en ritten plannen en de juiste trekker-oplegger (combinatie kiezen ifv de te vervoeren goederen) - vervoersdocumenten in orde brengen (vb. CMR, doanedocumenten controleren...)

Antwoord:

1C - 2E - 3A - 4B - 5D - 6F

Extra verduidelijking: Dit zijn enkele beroepen die de leerlingen tijdens de beroepenrally ook wat beter zullen leren kennen. Daarnaast zijn er uiteraard nog andere beroepen in de sector waar deze taken bij kunnen aansluiten.

3. M/V/X op de juiste weg

Leerkracht:

Laat de leerlingen de volgende tekst lezen (in stilte of luidop) en laat hen de bijhorende vragen beantwoorden. Verbeter klassikaal. Laat eventueel wat ruimte voor discussie achteraf. Hieronder wat achtergrond als hulp bij de discussie:

Sinds de jaren '60 werken steeds meer vrouwen buitenshuis. Toch is het nog steeds zo dat vrouwen overwegend niet in dezelfde beroepen werken als mannen.

Als oorzaak kan je aangeven dat meisjes en jongens een opleiding en een beroep kiezen uit wat ze kennen en wat van hen verwacht wordt. Al vanaf jonge leeftijd worden kinderen in dit rollenpatroon en dit stereotiepe denken opgevoed.

Het kan nochtans anders, want er zijn heel wat vrouwen die de talenten hebben voor technische beroepen en voor hogere functies. Er zijn heel wat vacatures in de sector!

*Als leerkracht stimuleer je de jongeren om zich te baseren op hun **talenten en interesses** bij het kiezen van een beroep. **Roldoorbrekend kiezen kan.***

Momenteel is er nog een licht mannelijk overgewicht in de sector. In de bediendenfuncties (vb. customer service, expeditie of een planningsafdeling, ...) in de logistieke wereld zijn de vrouwen wel veel beter vertegenwoordigd.

***Een vooroordeel:** een mening over iemand of een groep mensen, maar die mening is enkel gebaseerd op horen zeggen.*

***Een rolpatroon:** de mensen in je omgeving verwachten dat een meisje (vrouw) of jongen (man) zich op een bepaalde manier gedraagt.*

Het verhaal van Betty-Jo

GESPREK MET EEN LEERLING-VRACHTWAGENCHAUFFEUR (V.)

We moeten allemaal de kruk maken

Een opleiding tot vrachtwagenchauffeur... hoe verloopt die eigenlijk, wat leer je er, is het alleen maar 'aan een stuur draaien'? **drive!** vroeg het zich af. De beste manier om antwoorden te krijgen, was een babbel met een leerling-vrachtwagenchauffeur. Ze straalt op de omslag van dit tijdschrift én achter het stuur van een truck: Betty-Jo, 18 en bijna chauffeur.

drive! 'Om maar meteen met de deur in huis te vallen, wat vind jij leuk aan de opleiding 'vrachtwagenchauffeur'?'

Betty-Jo: 'Ik vind het vooral geweldig dat ik tijdens de schooluren les krijg over vrachtwagens en niet over verkoop of spelling en andere gewone schoolvakken. De lessen die ik nu krijg, boeien mij echt en ik weet nu al dat ik de kennis later zal kunnen gebruiken. Zelfs onze taalvakken Duits, Engels en Frans, hebben met het beroep te maken. Het is ook fijn dat je op je eigen tempo leert rijden, met goede instructeurs die zelf ook jaren hebben gereden en dus de beste leerkrachten zijn. Ik haalde aan het einde van het zesde jaar mijn rijbewijs CE en vakbekwaamheidskwalificatie. Met een vrachtwagen rijden is één van de machtigste gevoelens die ik ken. In het begin is het zeker niet gemakkelijk, maar als je het echt wilt, dan lukt het wel!'

drive! 'Je verveelt je dus geen minuut.'

Betty-Jo: 'Dat is zo. Ik zit nu in het zevende jaar, dat is een jaar om je vak kennis te verruimen en kennis te maken met de verschillende soorten transport. Ik vind het zelfs wat jammer dat we maar twee dagen per week stage hebben. Het zou mogelijk moeten zijn om telkens een week school af te wisselen met een week stage.'

IK DOE DIT ZO GRAAG
DAT IK ZELFS SPIJT HEB
DAT IK NIET NOG VAKER
STAGE HEB >>>

drive! 'Wat is het moeilijkst aan het rijden met een vrachtwagen?'

Betty-Jo: 'Ik vind manoeuvreren één van de moeilijkste dingen. Soms gaat het van de eerste keer goed, maar je kan evengoed een dik kwartier klungelen.'

drive! 'Heb je al een belevingsvrachtwagen op het oog?'

Betty-Jo: 'Iedereen heeft natuurlijk een droom voor ogen. Die van mij is een knappe Scania Topline of Highline, V8 met een kraanwagen erachter, liefst met een zware HIAB laadkraan. Maar een mooie Volvo mogen ze mij zeker ook voorschotelen!'

drive! 'Had je op voorhand verwacht dat een vrachtwagenchauffeur zoveel meer moet doen dan met de vrachtwagen rijden?'

Betty-Jo: 'Ja, dat wist ik op voorhand, want mijn ouders zijn allebei chauffeur en aan tafel wordt er veel gepraat over wie wat heeft meegeemaakt en gedaan tijdens een werkdag.'

drive! 'Denk je snel werk te vinden als je bent afgestudeerd?'

Betty-Jo: 'Jazeker, ik kreeg al een jobaanbieding van twee van mijn stagebedrijven. Dat wordt dus nog moeilijk kiezen.'

Ik ben alleszins in de wieg gelegd om chauffeur te worden, dat voel ik. Zelfs mijn naam is ervoor gekozen: 'Betty-Jo', zodat ze me op de CB (zender) met mijn roepnaam 'B-J' kunnen aanspreken (lacht).

Ik zou graag internationaal gaan, bijvoorbeeld bloementransport, dat lijken mij wel mooie ritjes. Maar ik loop nu stage bij Jef Noelmans, waar ik met de kraanwagen rij en dat ligt mij ook goed.'

drive! 'Schrik het je niet af om met een (soms) dure lading onderweg te zijn?'

Betty-Jo: 'Nee, ik ben niet bang voor die verantwoordelijkheid. Ik rij voorzichtig en laat mijn vrachtwagen niet zomaar ergens staan waar ik hem niet in het oog kan houden.'

drive! 'Tot slot de grote cliché vraag: Is dit wel een beroep voor een vrouw?'

Betty-Jo: 'Het is waar dat het meer een mannenberoep is, maar een vrouw die haar mannetje kan staan, redt zich ook zeer goed hoor. Ook al zijn we nog altijd in de minderheid, er komen

wel meer en meer vrouwen bij, dat is tof. En trouwens: zowel mannen als vrouwen beginnen met moeite, maar wie begint met moeite, eindigt met gemak! En we moeten allemaal de klik maken: iets misgegaan? Streep eronder en verdergaan.'

Vragen:

1. Wat vindt Betty-Jo zo leuk aan haar leerkrachten?

Dat ze zelf jarenlang ervaring hebben (en dat de lessen gekoppeld worden aan haar toekomstig beroep, zelfs de taallessen bv.)

2. Zal Betty-Jo snel werk vinden als ze afstudeert?

Ja, ze heeft al 2 jobaanbiedingen van haar stagebedrijven. (Vrachtwagenchauffeur is dan ook een knelpuntberoep.)

3. Vindt Betty-Jo vrachtwagenchauffeur een mannenberoep?

Nee, ook al zijn vrouwen in de minderheid, degenen die hun 'mannetje' kunnen staan kunnen vlot aan de slag. Bij iedereen loopt wel eens iets mis, maar ook dan moet je eruit leren en verder gaan.

4. Talent on the move

Leerkracht:

Laat je leerlingen voorafgaand aan ON THE MOVE al eens nadenken over hun eigen talenten en laat hen onderstaand schema invullen.

Bij het overlopen van de talenten kan je ook aan de leerlingen vragen waarom ze denken dat deze talenten nodig zijn in de sector.

In dit schema voor de leerkracht werd uitleg toegevoegd, op het werkblad van de leerlingen staan enkel de talenten.

Na ON THE MOVE vullen ze het schema nog eens in.

Na de tweede invulsessie kan je in de klas een gesprek verbinden aan de oefening.

(Mogelijke vragen staan in de les nadien.)

Dit schema zal je 1 keer voor ON THE MOVE invullen en 1 keer nadien. De bedoeling is dat je nadenkt over wat jijzelf goed kan. Zet telkens een V (dit talent heb ik), ? (geen idee) of X (dit talent heb ik niet). Tijdens ON THE MOVE zal je enkele beroepen leren kennen, zodat je misschien enkele nieuwe talenten ontdekt.

Talenten	Vooraf	Nadien
Flexibel Zowel een planner/dispatcher als chauffeur of binnenvaartkapitein (van een bus, vrachtwagen, schip of brandstofwagen) heeft dit talent nodig, om zich aan de soms variërende werkuren te kunnen aanpassen. Vaak veranderen de locaties en routes ook, net als de zaken die vervoerd moeten worden. Deze jobs moeten zich ook kunnen aanpassen aan de wensen van de klant zelfs als het vervoer al onderweg is. Flexibiliteit is dus een must.		
Verantwoordelijk Een planner moet verantwoordelijkheidszin hebben, omdat hij of zij de planning maakt en keuze moet kunnen maken voor de beste route, de juiste trekker-oplegger combinatie, de correcte documenten opmaken, ... Hij of zij moet het verloop van het transport over het totale traject tot de eindbestemming opvolgen. Daarnaast moeten mensen in de logistieke en internationale handel vaak zelfstandig werken en problemen zelf (deels) kunnen oplossen. Chauffeurs/kapiteinen vervoeren reizigers of ladingen, onderhouden hun bus, vrachtwagen of schip en moeten er dus op een verantwoorde manier mee omgaan.		
Logisch nadenken Als er onverwachte zaken gebeuren, of als er iets niet klopt, is eens kritisch nadenken altijd handig. Als er bv. foute ladingen toekomen of de goederen niet toekomen of niet tijdig afgeleverd worden dan moet men zeer snel oplossingsgericht denken en handelen. Ook bij het stapelen van bepaalde ladingen heb je een goede "assertieve en vooruitziende" mentaliteit nodig. Er moet goed georganiseerd en gepland worden in deze sector. 'Logisch nadenken' zit zelfs vervat in het woord 'logistiek'.		
Stressbestendig Een chauffeur/kapitein moet haar of zijn geduld bewaren in files of moeilijke verkeerssituaties. Een buschauffeur krijgt soms te maken met lastige reizigers. Een planner moet met verschillende taken op hetzelfde moment bezig zijn, vaak in een internationale context met meerdere contactpersonen (klanten, douane, collega's, ...).		
Commerciële feeling Buschauffeurs zijn het gezicht van het bedrijf en moeten ervoor zorgen dat de klanten tevreden zijn met de dienstverlening. Planners moeten zoveel mogelijk opdrachten zo goed, snel en goedkoop mogelijk maar vooral volgens		

de wensen van de klant starten en uitvoeren. Bijkomend moeten zij soms ook nieuwe klanten verwerven. Daarbij moeten ze de klant ondersteunen en een toegevoegde waarde geven aan het transport. Dit kan een verhoogde veiligheid zijn, snellere of bijkomende service leveren zoals het zelf lossen van de goederen, ... Daarnaast moet iedereen op de hoogte zijn van de actualiteit (bv. Benzine-diesel prijzen, aankomende wegenwerken, lokale feestdagen, stakingen of sociale onrust, ...).		
Stipt Zowel een buschauffeur als een vrachtwagenchauffeur moet op tijd zijn om reizigers ter plaatse te brengen of om de levering te laden en te lossen. Ook planners moeten zorgen dat de nodige documenten (transport documenten, douanedocumenten, eventuele certificaten, pakbonnen en facturen) tijdig in orde zijn, om problemen te vermijden. Dit geldt voor mensen op een schip natuurlijk ook.		
Veilig Op de weg moet een chauffeur altijd veilig rijden, het is soms gevaarlijk druk en de lading kan delicaat of breekbaar zijn. Een chauffeur brandstoffenvervoer moet extra aandacht aan veiligheid besteden vanwege het gevaarlijk vervoer, en hij of zij moet ook rekening houden met de beweging van de vloeistof die wordt vervoerd. Bij gevaarlijke producten moet de vrachtwagen gekenmerkt worden met symbolen over de lading, moeten in de cabine de nodige documenten liggen zodat de brandweer weet wat te doen bij schade (brand of lekkage),... Ook de binnenvaartkapitein beschikt over dit talent.		
Nauwkeurig Als vrachtwagenchauffeur moet je de lading nauwkeurig stapelen en ook precies werken bij het vastmaken hiervan. Ook in het magazijn is het belangrijk om een “pietje precies” te zijn en alles goed sorteren en weten waar wat staat (bv. herkennen van codes en merken). Een binnenvaartkapitein wordt hierbij geholpen door o.a. matrozen. Het is ook cruciaal om de juiste procedures te volgen en met verschillende documenten te kunnen omgaan.		
Stuurvaardig Op de weg moet een chauffeur/binnenvaartkapitein soms moeilijke manoeuvres uitvoeren, goed kunnen sturen in het drukke verkeer, voorzichtig zijn op smalle wegen, ... Ook in het magazijn moet handig en voorzichtig met de interne transportmiddelen (bv. vorkheftrucks) gereden worden.		
Kwaliteitsbewust Om klanten tevreden te houden moet de dienstverlening van grote kwaliteit zijn. Een buschauffeur zorgt voor een veilige en stipte rit. Een vrachtwagenchauffeur zorgt voor het veilig en op tijd afleveren van een onbeschadigde lading. Een planner zorgt dat de klant niets te veel betaalt en dat de lading vlot ter plaatse komt. Bij een probleem of een vertraging informeert de planner de klant onmiddellijk.		
Ruimtelijk inzicht Een verhuizer-inpakker heeft dit talent nodig om alles passend te kunnen laden en de laadruimte volledig te benutten door goed te puzzelen. Voor het inpakken moet bekeken worden welke verpakking past voor welke inhoud. Tijdens het vervoeren op de weg komt dit talent ook van pas, onder andere om de afstand met andere voertuigen goed in te schatten.		
Handig Je werkt soms met grote, dure of delicate spullen of niet gestandaardiseerde voorwerpen. Kleine herstellingen aan bus of vrachtwagen kan je zelf aanpakken. Ook om met een transpallet te rijden moet je handig zijn.		
Klantvriendelijk De klant zorgt ervoor dat er werk is. Je zorgt er dan ook voor dat de klanten tevreden zijn. Dat doe je door veilig en stipt te zijn en problemen te vermijden (voorkomen of oplossen). Bij contact met een klant - aan de		

telefoon, via mail of bij levering - communiceer je vriendelijk en liefst in de taal van de klant.		
--	--	--

OPMERKING: Als leerlingen zeggen dat je voor deze jobs sterk moet zijn (m.a.w. dat dit vooral een ‘mannenjob’ zou zijn), dan kan je hier tegen in gaan door te zeggen dat er in magazijnen met heftrucks en andere machines wordt gewerkt om zware dozen te verplaatsen. Alles gebeurt tegenwoordig machinaal en fysieke kracht komt daar nog heel weinig bij kijken. Voor bediendenfuncties gaat dit al helemaal niet op. Niet kracht moet je hebben, maar een goede opleiding, taalvaardigheid, gezonde werkhouding en commercieel kunnen denken en handelen.

5. ON THE MOVE

Leerkracht:

Lees deze tekst door samen met de leerlingen.

Op 16 of 18 april 2024 gaan we naar het bedrijf Distrilog, waar heel wat mensen met beroepen uit de transport, logistiek en internationale handel aan de slag zijn. Wij zullen 5 beroepen uittesten. We zullen in groepjes van ongeveer 10 leerlingen elk beroep een halfuur lang uittesten, aan de hand van een doorschuifstelsel. Per beroep worden er enkele talenten getest.

Hieronder alvast een **eerste kennismaking**:

1. Beroep Supply Chain Officer

Activiteit = We krijgen inzicht in de bedrijfsactiviteiten van Distrilog, doen een observatiewandeling door de kantoorruimte & werkruimte van de Supply Chain Officer en doen een kort interview met een Supply Chain Officer.

Talenten = flexibel, verantwoordelijk, logisch nadenken, stressbestendig, probleemoplossend, meertaligheid

Weetje = Supply Chain Officers ontvangen chauffeurs die hun vracht komen lossen en horen zo meerdere verschillende talen op een dag.

2. Beroep vrachtwagenchauffeur

Activiteit = We gaan zelf rijden met een vrachtwagen.

Talenten = stipt, stressbestendig, flexibel, veilig, nauwkeurig, stuurvaardig

Weetje = Bij een oefenvrachtwagen, waarmee ook echte vrachtwagenchauffeurs hun opleiding krijgen, zitten er ook pedalen langs de passagierskant.

3. Beroep buschauffeur

Activiteit = We zullen zelf een bus besturen. Het geeft een ongewoon gevoel om helemaal vooraan (nog voor de wielen!) te zitten.

Talenten = stipt, klantvriendelijk, verantwoordelijk, veilig

Weetje = Sommige buschauffeurs zijn vaak in het buitenland samen met de klanten, andere chauffeurs kennen een dagelijkse route als hun broekzak.

4. Beroep chauffeur brandstoffen

Activiteit = We spelen een quiz over de verschillende brandstoffen. Daarnaast bekijken we een tankwagen en rijden we mee om te voelen wat zo'n vloeibare lading betekent.

Talent = veilig, flexibel, klantvriendelijk

Weetje = ADR is de afkorting van de Franstalige titel van het internationaal vervoer van

gevaarlijke goederen over de weg: "Accord européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route".

5. Beroep binnenvaartkapitein

Activiteit = we beleven via Virtual Reality hoe het leven op een schip is, we leren werpen met meertouwen naar meerpalen en we stapelen containers op de correcte manier.

Talent = veilig, nauwkeurig, stuurvaardig, ruimtelijk inzicht

Weetje: Een kapitein is de baas aan boord, dat kennen we allemaal van tv en film. In de binnenvaart zegt men ook "schipper". In de binnenvaart heb je dekpersoneel, matrozen, stuurlui en schippers. Soms ook een werktuigkundige, die de motor aan de praat moet houden (vooral in grote binnenschepen of bij sleepdiensten).

Een **introductiefilmpje** van het gastbedrijf:

Op de laatste dia van de slideshow vind je een **introductiefilmpje van Distrilog**, de gastheer van On The Move dit jaar. Distrilog bestaat in 2024 33 jaar en dit filmpje werd gemaakt naar aanleiding van hun 30^e verjaardag.

De dag zelf:

- Vergeet je **veiligheidshesje** niet, deze zijn **verplicht** bij deelname aan het event.
- Zorg voor comfortabele kledij en **doe zeker stevige schoenen aan**

B) NA DE BEROEPENRALLY

Jullie deden allerlei opdrachten uit sector transport & logistiek. We gaan in deze nabespreking verder in op jullie talenten, mogelijke studierichtingen en beroepsmogelijkheden in de sector.

1. Talent on the move

Leerkracht:

Laat je leerlingen opnieuw nadenken over hun eigen talenten en laat hen onderstaand schema invullen. Overloop indien nodig de talenten nog eens (zie ook les vooraf).

Bij het overlopen van de talenten kan je ook aan de leerlingen vragen waarom ze denken dat deze talenten nodig zijn in de sector of waar ze deze konden testen op de dag zelf.

Na deze tweede invulsessie kan je in de klas een gesprek verbinden aan de oefening.

Mogelijke vragen:

- Heb je tijdens ON THE MOVE talenten van jezelf kunnen testen?
- Zijn er talenten waarbij je nog steeds niet weet of je ze hebt of niet?
- Zijn er situaties uit je schoolleven of uit je leven thuis of bij hobby's die je in staat stellen om na te gaan of je een talent wel of niet hebt?
- Zijn er leerlingen die een verschil zien tussen de eerste invulsessie en de tweede?
- Welke van de talenten zou jij kunnen ontwikkelen of aanleren?
- Wie ziet zichzelf een job in de transport, logistiek en internationale handel uitvoeren?
- Naar welk beroep gaat de voorkeur uit en waarom?

Dit schema zal je 1 keer voor "ON THE MOVE" invullen en 1 keer nadien.

De bedoeling is dat je nadent over wat jijzelf goed kan.

Zet telkens een V (dit talent heb ik), ? (geen idee) of X (dit talent heb ik niet).

Tijdens deze dag zal je enkele beroepen leren kennen, zodat je misschien enkele nieuwe talenten ontdekt.

Talenten	Vooraf	Nadien
Flexibel		
Verantwoordelijk		
Logisch nadenken		
Stressbestendig		
Commerciële feeling		
Stipt		
Veilig		
Nauwkeurig		
Stuurvaardig		
Kwaliteitsbewust		
Ruimtelijk inzicht		
Handig		
Klantvriendelijk		

2. Internetopdracht

Leerkracht:

Laat de leerlingen individueel of samen onderstaande vragen oplossen.

Ze kunnen de antwoorden online zoeken.

Verbeter achteraf kort (klassikaal).

1. Stel dat je graag planner goederenbehandeling wil worden. Wat kan je dan studeren?

Geef 3 mogelijkheden. Tip: zoek bij 'beroepen'.

Antwoord:

1. *Se-n-se (secundair na secundair): Internationaal transport en goederenverzending*
2. *HO (Hoger Onderwijs): Bedrijfsmanagement: Supply Chain Management (Professionele bachelor - HO)*
3. *HO - Graduaat Transport en Logistiek met als afstudeerrichting dispatcher wegvervoer*

Tip: kijk ook eens naar een filmpje over het beroep:

<https://www.youtube.com/watch?v=nX6bC-FuOi0>

2. Welke talenten heb je nodig om in de sector 'handel in brandstoffen' te werken?

Geef er 3. Tip: zoek bij 'beroepssectoren'.

Antwoord:

Klantvriendelijk, net, flexibel, actief, stuurvaardig, veilig, verantwoordelijk, correct.

3. Welke diploma's/ certificaten heb je verplicht nodig om aan de slag te gaan als vrachtwagenchauffeur?

Antwoord: Men dient in het bezit te zijn van een rijbewijs C/CE en een bewijs van vakbekwaamheid C. Dit is bepaald door het KB 4 mei 2007 betreffende het rijbewijs, de vakbekwaamheid en de nascholing.

4. Zoek het beroep 'douanedecarant' op Onderwijskiezer (www.onderwijskiezer.be). Wat doet deze persoon allemaal?

Antwoord:

Je staat in voor de volledige afhandeling van alle douanedocumenten. Het betreft invoer-, doorvoer- en uitvoeractiviteiten

Dit kan voor alle vormen van vervoer: zeevaart, binnenvaart, luchtvaart, spoor- en wegvervoer of een combinaties van vervoer. Je geeft hierover ook advies.

Je hebt nationale en internationale contacten met klanten, verladers, transporteurs, expediteurs, leveranciers, diensten van de douane. Je maakt gebruik van modernste communicatietools: internet (mail), computer, telefoon

Wat zou je hiervoor kunnen studeren?

Se-n-Se -Internationaal transport en goederenverzending

Graduaat Transport en Logistiek met als afstudeerrichting douanedecarant

5. Wat is het verschil tussen een autocarchauffeur en een autobuschauffeur? Tip: zoek de beroepen via onderwijskiezer.be

Als autocarchauffeur verzorg je het vervoer van reizigers in toeristische programma's van één of meerdere dagen, nationaal en internationaal.

*Je bereidt de reisweg voor, controleert voor het vertrek of de autocar technisch in orde is, zorgt ervoor dat de autocar permanent proper is.
Je zorgt samen met de gids en/of hostess voor een goede sfeer bij de passagiers. Je helpt de passagiers bij het opbergen van de bagage.*

Als autobuschauffeur vervoer je personen op de weg in de stad, tussen steden, regionaal, nationaal of internationaal.

Als autobuschauffeur werk je voor

- een lijndienst*
- het leerlingenvervoer voor scholen*
- het vervoer van werknemers voor bedrijven*
- algemeen vervoer.*

Je controleert voor vertrek of de bus technisch in orde is.

Je verstrekt inlichtingen en staat eventueel in voor de ticketverkoop of controle van abonnementen.

Je informeert je passagiers over reistijden en aansluitingen.

Welk soort rijbewijs heb je daarvoor nodig? D rijbewijs.

6. Kijk naar het filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=bhUc2N4oOL0>

Wat zijn de taken van een matroos?

Assisteren bij aan- en afmeren, schrobben, schuren, schilderen, onderhouden van een schip.

Op welke vaardigheid moet Brecht nog meer letten? Wat is heel belangrijk als matroos?

Veiligheid

3. Evaluatie

Leerkracht:

De link naar het evaluatie formulier kan je terugvinden op de website van Het Beroepenhuis: <https://www.beroepenhuis.be/onthemove/>

Vul dit online formulier tijdens een gesprek met de leerlingen samen in.

Jullie feedback stelt ons in staat om het aanbod te verbeteren. Ook je leerlingen hebben er iets aan: in een kort klasgesprek formuleren ze een mening en vertellen ze wat zij onthouden hebben van ON THE MOVE.

C) EXTRA TIPS

Hieronder vind je een overzicht van enkele educatieve materialen en tips die kunnen gebruikt worden om de les(sen) te verdiepen of uit te breiden.

- Drones

* <https://www.wdp.eu/blog/drones-and-logistics-how-far-have-we-really-come> met onderaan een filmpje hoe Amazon test wat drones kunnen betekenen bij logistieke problemen.

- Op de **VDAB-website** zijn er

* **filmpjes** te vinden per beroep uit de sector transport, logistiek en internationale handel onder de volgende link: www.vdab.be/beroepen/sector_transport.shtml

* ook **filmpjes** over de **binnenvaart** zijn te vinden:
<https://www.youtube.com/watch?v=QXOzy6hjicg> en
https://www.youtube.com/watch?v=xR_R6hO8nzA

* **beroepenfiches** waarbij leerlingen meer kunnen lezen over de competenties die nodig zijn om een bepaald beroep uit te oefenen:
<https://competent.vdab.be/competent/>

* **web-cursussen** te vinden. De inleiding hierop biedt meestal heel nuttige informatie. Met de zoekterm 'transport' op de volgende pagina kom je al heel veel te weten:
www.vdab.be/mijnvdab/opleidingen/opleidingen.jsp?entryPoint=WeblerenFlow

- Op de **website van LOGOS** kan je

* TLT International vinden: <http://www.logosinform.be/nl/onderwijs/tlt-international>

* The Flow aanvragen: <http://www.logosinform.be/nl/logistiek-flow>.

* Op <http://www.logosinform.be/nl/onderwijs/werken-in-deze-sector> kun je heel wat beroepsfilmpjes bekijken waaronder dat van dispatcher wegvervoer.

* Les- en infomateriaal kun je terugvinden op:
<http://www.logosinform.be/nl/onderwijs/onderwijsmap>

- Via de website www.onderwijskiezer.be kunnen leerlingen een school in de omgeving zoeken ('Scholenzoeker'). Verder kunnen de jongeren ook online tests (bv. I-Like) invullen en zo bekijken welke studierichting bij hen kan passen.

- Op komen <https://avontuurlijkejobs.be/> leerlingen meer te weten over het beroep vrachtwagenchauffeur.

BRONNEN

- *101 veelgestelde vragen over internationaal ondernemen. Leidraad bij uw grensoverschrijdende activiteiten.* Flanders Investment & Trade, maart 2013.

- *De Chocoladeroute.* Sociaal Fonds Transport en Logistiek.

- *Draaiboek Transport en logistiek*. Het Beroepenhuis, 2015.
- *Gesprek met een leerling-vrachtwagenchauffeur (V). We moeten allemaal de klik maken*. Drive Magazine, p 24-27, Sociaal Fonds Transport en Logistiek.
- *Groene logistiek. Slimme oplossingen voor rendabele en energiezuinige logistieke activiteiten*. Flanders Logistics et al., mei 2013.
- *Hoeveel blijft er van mijn brutoloon netto over?* JobAt.
www.jobat.be/nl/artikels/hoeveel-blijft-er-van-mijn-brutoloon-netto-over/
- *Module 14: Internationale Handel en Welvaart. Experimenteel lesprogramma nieuwe economie*. Stichting Leerplanontwikkeling, Enschede, 2010.
- *Stroomlijn uw logistieke activiteiten ... en verleg grenzen. Leidraad bij internationaal ondernemen*. Flanders Investment & Trade, mei 2011.
- Afbeelding reach Gosselin: gosselinlogistics.eu/en/our-business/reach
- Afbeelding Europallet: www.palettes-recuperation.com
- Afbeelding container: www.containerslot.net
- Afbeelding waterwegenkaart Vlaanderen: www.binnenvaart.be